

به نام خدا

تحلیل فضاهاى شهری

مهندس مریم رزقی
مهندس کامیبرززقی

شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۹۳۵۲۳-۷-۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۲۳۱۷۸۳
عنوان و نام پدیدآور	:	تحلیل فضاهای شهری/مریم رزقی، کامبیز رزقی.
مشخصات نشر	:	تهران: اول و آخر، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	:	۱۶۰ ص.: مصور، جدول.
موضوع	:	فضاهای عمومی
موضوع	:	شهرسازی — طرح و برنامه‌ریزی
موضوع	:	فضا در معماری
رده بندی دیویی	:	۷۱۱/۴
رده بندی کنگره	:	NA۹۰۵۳/۴ ۱۳۹۲
سرشناسه	:	رزقی، مریم، ۱۳۶۱-
شناسه افزوده	:	رزقی، کامبیز، ۱۳۵۹-
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا

نام کتاب: تحلیل فضاهای شهری

نویسندگان: مهندس مریم رزقی

مهندس کامبیز رزقی

صفحه آرای: فاطمه فضلی

نوبت چاپ: اول-۹۲

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

چاپ و صحافی: انتشارات اول و آخر

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۵۲۳-۷-۱

ناشر: انتشارات اول و آخر

مدیر هنری: مهندس پویا ریاضی خواه

قیمت: ۹۸۰۰ تومان

تهران-تویان همت-خیابان عدل-خیابان شهید کاظمی-پلاک ۲۲

تلفن ۰۹۱۲۱۳۳۳۶۳۴

۴۴۴۰۹۶۵۹

۴۴۴۵۷۶۳۷

تلفن

فهرست مطالب

مقدمه..... ۷

فصل اول: آشنایی با شهرسازی

- ۱- شهرسازی و بررسی گرایشهای آن..... ۱۰
- ۲- مقیاس طراحی شهری..... ۱۳
- ۳- مراحل طراحی شهری..... ۱۳
- ۴- منابع فصل اول..... ۱۹

فصل دوم: شکل شهر

- ۱- مفهوم شکل شهر و بررسی انواع آن..... ۲۲
- ۱-۱- شهر ستاره ای..... ۲۲
- ۱-۲- شهر اقماری..... ۲۳
- ۱-۳- شهر خطی..... ۲۴
- ۱-۴- شهر شطرنجی..... ۲۵
- ۱-۵- شبکه محوری باروکی..... ۲۶
- ۱-۶- طرح مشبک..... ۲۸
- ۱-۷- شهر درونگرا..... ۲۸
- ۱-۸- شهر آشیانه ای..... ۲۹
- ۱-۹- شکل نوآورانه..... ۲۹
- منابع فصل دوم..... ۳۰

فصل سوم: تصویر و سیمای شهر

- ۱- سیمای شهر و عوامل سازنده آن..... ۳۲
- ۲- بررسی روابط میان عوامل سیمای شهر..... ۳۵
- منابع فصل سوم..... ۳۶

فصل چهارم: بافت فرسودگی

- ۱- مفهوم بافت شهری..... ۳۸
- ۲- مفهوم فرسودگی و بررسی انواع آن..... ۳۸
- ۳- مفهوم بافت فرسوده..... ۳۸
- ۴- انواع بافت شهر و عوامل مؤثر بر فرسودگی آنها..... ۳۹
- ۵- سیاست های مداخله در بافت فرسوده..... ۴۷
- منابع فصل چهارم..... ۴۸

فصل پنجم: کیفیت محیط شهری

- ۱- مفهوم کیفیت محیط شهری..... ۵۰
- ۲- هنجارهای کیفی پاسخدهندگی محیط شهری..... ۵۰
- منابع فصل پنجم..... ۷۴

فصل ششم: کیفیت زیبایی

- ۱- مفهوم زیبایی در شهر..... ۷۶
- ۲- مؤلفه های مؤثر بر زیبایی شهر..... ۷۷
- منابع فصل ششم..... ۳۹

فصل هفتم: فضای شهری

- ۱- انواع فضا در شهر..... ۹۶
- ۲- مفهوم فضای شهری و شاخص های مؤثر بر آن..... ۹۴
- ۱-۲- ورودی..... ۹۹
- ۲-۲- میدان..... ۱۰۴
- ۳-۲- جلوخان..... ۱۱۶
- ۴-۲- فلکه..... ۱۱۷
- ۵-۲- مسیر..... ۱۱۸
- منابع فصل هفتم..... ۱۳۵

فصل هشتم: سازماندهی فضای شهری

- ۱- اصول سازماندهی فضای شهری..... ۱۳۸
- ۱-۱- اصل پیوستگی فضایی..... ۱۳۸
- ۱-۲- اصل محصوریت..... ۱۳۸
- ۱-۳- اصل فضاهاى متباین..... ۱۴۳
- ۱-۴- اصل قلمرو..... ۱۴۴
- ۱-۵- اصل ترکیب..... ۱۴۶
- منابع فصل هشتم..... ۱۴۶

فصل نهم: کاربری اراضی شهری

۱- مفهوم کاربری زمین.....	۱۴۸
۲- طبقه بندی کاربری زمین.....	۱۴۸
۳- اهداف کلان برنامه ریزی اراضی شهری.....	۱۵۰
۴- معیارهای مکانیابی کاربری زمین.....	۱۵۰
۵- روشهای ارزیابی کاربری اراضی شهری.....	۱۵۲
منابع فصل نهم.....	۱۵۶

فهرست جداول

جدول ۱: سیر تکامل مفهوم طراحی شهری.....	۱۸
جدول ۲: انواع فرسودگی و سیاست های مداخله.....	۴۷
جدول ۳: هنجارهای کیفی محیط.....	۵۱
جدول ۴: شاخص های فضای شهری.....	۹۷
جدول ۵: اهداف کلان در برنامه ریزی اراضی شهری.....	۱۵۰

مقدمه

هدف برنامه ریزان و طراحان شهری ساماندهی شهر به عنوان بستر زندگی شهرنشینان است به نحوی که بتواند کیفیت مطلوبی را برای استفاده کنندگان فراهم نمایند. با گسترش روز افزون جمعیت به شهر و طراحی فضا‌های آن کمتر توجه گردید و غفلت از ایجاد و نگهداری آن موجب بروز مشکلات فراوانی گردید و از طرفی رشد جمعیت، توسعه بی رویه شهرها و ایجاد بیرخی فعالیت‌ها موجب کاهش سطح فضا‌های باز و سبز شهری و از بین رفتن اراضی باارزش شهری گردید و در کنار معضلات پیش آمده به مشکلات زیست محیطی شهرها نیز منجر گردید.

متأسفانه بی توجهی به طراحی عرصه‌ها و فضا‌های جمعی و آسفتگی و نابسامانی موجود در شهرها موجب بی‌هویتی، بی‌شکلی فضا‌ها، اجتماع‌گریزی، بی‌میلی افراد در استفاده از فضا‌ها و سلب آسایش و آرامش شهروندان گشته است. بدون تردید تحلیل و بررسی نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید هر شهر کمک بسیار مؤثری به بهبود کیفیت زندگی خواهد نمود. لازمه این کار شناخت وضع موجود شهر، تجزیه و تحلیل درست آن و ارائه راهکارهای مطلوب می‌باشد.

از طرفی علاوه بر مشکلات موجود، عدم توجه به خواست و نیاز مردم در طراحی شهر و فضا‌های آن موجب دلزدگی و عدم حس تعلق افراد گشته است و مردم ناچارند در شهرهایی زندگی کنند که توسط دیگران طراحی و ساخته می‌شود.

فکر تدوین این کتاب جهت معرفی رشته شهرسازی و به خصوص طراحی شهری و آشنایی با شهر و فضا‌های آن به حدود ۴ سال پیش هنگام تدریس درس تحلیل فضا‌های شهری بر می‌گردد. اینکه به لطف خدا کتاب تحلیل فضا‌های شهری با مطالب منظم و مدون در اختیار دانشجویان و علاقه‌مندان قرار می‌گیرد، باشد که مطالب این کتاب بتواند نقش هر چند کوچکی در ارتباط با شناخت و ارائه دید کلی به شهر و مقولات مرتبط با آن ایفا نماید و سعی شده است با ارائه مصادیق در ارتباط با مباحث مطرح شده از ایده‌ها و راهکارهای مثبت آنها استفاده گردد.

مریم رزقی

تأبستان ۹۱